

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Lucie Marková

Název práce: „Zákon o holocaustu“ a obrana polských dějin za vlády PiS

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

PhDr. Václav Šmidrkal, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Práce se zabývá kontroverzní novelizací zákona o Ústavu národní paměti, kterou přijal polský parlament v roce 2018 a která kriminalizovala neopodstatněně připsování viny na nacistických zločinech polskému národu. Tuto epizodu zasazuje práce do širšího kontextu paměťových válek o výklad holocaustu a polské politiky odklonu od západního neoliberalismu. Cílem práce je poukázat na pozadí vzniku této novely a testovat hypotézu, že skutečným záměrem novely je potlačit jeden typ narativu holocaustu prezentovaný dílem J. T. Grossa.

První část je přehledem teorií kolektivní paměti. Druhá část aplikuje problematiku kolektivní paměti na příklady narativů o holocaustu s důrazem na knihu J. T. Grosse „Sousedé“. Třetí část se věnuje obranným snahám polské vlády v oblasti politiky paměti. Čtvrtá část se pak zaměřuje na samotnou novelu, její vznik, krátkou dobu platnosti a dozvuky.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Práce se věnuje náročnému tématu z oblasti politiky paměti. Má víceméně logickou strukturu i argumentaci, opírá se o značné množství sekundární literatury. Hodně pozornosti je věnováno definicím pojmu „kolektivní paměť“, zatímco stejně důležitý a frekventovaný pojem jako je „narrativ“ v práci definován není a je používán nereflexivně. O něco více prostoru by zasloužil rozbor knihy „Sousedé“, protože je v práci často zmiňována jako zástupkyně jednoho z narativů, ale není blíže představen její obsah ani její kritika. Málo pozornosti je věnováno otázce „ticha po holocaustu“, tj. období nepřítomnosti tématu ve společnosti, otázce zapomnění a mlčení.

Někde se objevují nelogická, nesmyslná nebo nedomyšlená tvrzení jako v kapitole 2.1 a znovu v Závěru o označování polského obyvatelstva za druhé světové války jazykem komunistického Polska jako „nevinných sovětských občanů“. To se snad může vztahovat na polská území okupovaná SSSR v letech 1939–1941, ale nikoliv na polské obyvatelstvo na územích okupovaných v letech 1939–1945 Německem.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Jazykový projev je nevyrovnaný. Velké části textu jsou jazykově v pořádku, místy se však objevují syntaktické chyby, dále pak chyby v morfologii (skloňování slova Izrael jako feminina, ačkoliv jde o maskulinum) a ortografii (např. „Evropská Unie“). Některé věty jsou vinou těchto chyb hůře srozumitelné. Taková je např. první věta Závěru: „Vzpomínka na holocaustu (sic!) během druhé světové války představuje civilizační zlom, který souvisí s transformací komunikativní paměti holocaustu na paměť kulturní.“ V části 2.1.1. je věta: „Ten [způsob] zahrnoval trauma, utrpení a spásu v nábožensko-národním smyslu a poukazoval na ústředí postavení Osvětlení k polské identitě, která je synonymem katolické symboliky.“ Bohužel podobných míst je v práci více.

Pojem Polska jako „Krista národů“ pochází od Mickiewicze, nikoliv od Machcewicze (3.2.1).

Neorganicky působí pasáže 4.1 zabývající se kompatibilitou zákona o IPN s mezinárodním právem. Právní rozměr tohoto zákona je určitě důležitý, ale z hlediska tématu práce je důležitější jeho politická dimenze.

Orientaci v textu komplikuje skutečnost, že ačkoliv práce má stránkovaný obsah, samotný text není paginován. Proto ani v tomto posudku nemohu odkazovat na čísla stran. Grafická úprava je standardní, nicméně se vyskytují drobné nepravdivosti v části 2.1.1.

Citace a odkazy na literaturu jsou řádné.

Práce má všechny formální náležitosti.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Práce se věnuje nosnému tématu na rozhraní dějin holocaustu, politiky paměti a neliberální demokracie v současném Polsku. Epizodu s novelou zákona se studentce podařilo zachytit jako odraz hlubších proměn polské politiky a společnosti vykládané jako odklon od hodnot neoliberální transformace podle západních modelů. Práce však na mnoha místech trpí nízkou jazykovou kulturou, která někdy působí nejen nepříjemně, ale v některých případech snižuje srozumitelnost textu.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. V práci je poměrně vágně charakterizován původ narativu o spoluúčasti na holocaustu. Jsou s ním spojovány pojmy jako kosmopolitní a transnacionální a zahraniční političtí aktéři jako EU, Izrael, USA. Má však svůj původ skutečně mimo Polsko nebo existuje i jeho domácí varianta a kde jsou její kořeny?
2. Jak může vláda bojovat proti antipolonismu a zůstat přítom na pozicích liberální demokracie?
3. Jak se historici blízcí PiS odborně vyrovnávají s argumenty vznesenými Grossem a jeho následovníky?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (A-F):

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení C.

Datum: 29. srpna 2020

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo přiložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.